

TEM analyyseja

3/2008

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LYHYEN AIKAVÄLIN TALOUS- JA TYÖMARKKINAENNUSTE

Kevät 2008

Ilkka Nio - Kai Torvi - Mika Tuomaala

ISSN 1797-5271
ISBN 978-952-227-034-4

Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste

Kevät 2008

Ennusteryhmä:

Ilkka Nio - Kai Torvi - Mika Tuomaala

Työ- ja elinkeinoministeriö
Ministry of Employment and the Economy
Eteläesplanadi 4, 00130 Helsinki, Finland
Email: etunimi.sukunimi@tem.fi

Helsinki huhtikuu 2008

ILKKA NIO - KAI TORVI - MIKA TUOMAALA: TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LYHYEN AIKAVÄLIN TALOUS- JA TYÖMARKKINAENNUSTE

Saatteeksi: Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennusteensa keväällä ja syksyllä. Ennusteen tarkoituksena on muodostaa ministeriön asiantuntijanäkemyksensä lähiajan kehityksestä ja toimia siten sekä oman politiikkavalmistelun taustana että markkinainformaationa muille käyttäjille. Talouskehityksen osalta ennusteen luonne on pääosin eri ennustelaitosten työn tuloksia yhteenvetävä, riskejä ja vaikutuksia arvioiva. Ennusteen painopistealue on oman työmarkkinaennusteen laatiminen. Tässä hyödynnetään myös muuta työ- ja elinkeinohallinnossa tehtävää työtä, kuten aluetaloukskatsauksia ja rekrytointiongelmien seurantatietoja. Ennuste julkaistaan TEM analyyssejä –verkkojulkaisuna ministeriön julkisella palvelimella. Talous- ja työmarkkinaennusteen on laatinut ennusteryhmä, johon kuuluvat *Ilkka Nio, Kai Torvi ja Mika Tuomaala*

Keskeiset tulokset

1. Talouskehitys

- Viimeaikainen nopea kasvu laantuu, todennäköisin kehityskulku ei kuitenkaan johda taantumaa
- Taantumariski on kuitenkin olemassa USA:n kehityksen ja kotimaisten suhdanteiden ylikuumentamisen seurauksena
- Eniten tuotannon lisäystä ennustetaan koneiteollisuuteen ja kaivannaistoimintaan
- Eniten tuotannon vähennystä kulkuneuvoteollisuudessa ja tevanake-alalla
- Tuotannon kasvua erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa
- Vähäisintä tuotannon kasvua ennustetaan Pohjois-Karjalaan

2. Työvoiman tarjonta ja sen kehitys

- Työvoimaosuudet kasvavat edelleen yli 50 –vuotiaissa
- Työurien pidentyminen korvaa lähivuosina vielä väestön ikärakenteen aiheuttaman työvoiman tarjonnan vähenemisen
- 2007 – 2011 työikäisen väestön vähenemä 22 000, työvoimaosuuksien kasvu 62 000
→ työvoima kasvaa noin 40 000:lla

3. Työvoiman kysyntä ja sen kehitys

- Työllisyyden kasvu on suhdannehuipussaan, kasvun hidastumista odotettavissa
- Työllisyys kasvaa niin kauan kun kokonaistuotannon kasvu säilyy yli 2 %:n tasolla
- Tuotannon kasvuarvioiden toteutuessa työllisyys kasvaa vuonna 2008 noin 25 000 ja vuonna 2009 noin 8 000.

4. Työttömyystilanne ja sen arvioitu kehitys

- Työttömyys alenee lähivuosina, sillä virta pitkittyneeseen työttömyyteen on edelleen alenemassa
- Vuonna 2008 työttömyys alenee keskimäärin 15 000:lla ja vuonna 2009 noin 8 000:lla, jolloin työttömyysaste laskee alle 6 %:n
- Alueiden työttömyysnäkömät valoisia, vain Kaakkois-Suomessa ennustetaan työttömyyden kasvavan lähivuosina

5. Työvoiman saatavuusongelmat ja niiden arvioitu kehitys

- Paineita työvoiman saatavuusongelmien lisääntymiselle on edelleen, koska työvoiman kysyntä kasvaa työvoiman tarjontaa enemmän
- Kysynnän kasvua erityisesti liike-elämää palvelevassa toiminnassa ja kaupan alalla
- Työvoiman saatavuusongelmat uhkaavat erityisesti Kainuuta ja Lappia

Avainsanat: Talouskehitys, suhdanteet, työttömyys, työvoiman saatavuus

Core results

1. Economic developments

- Economic growth slowing down from the rapid pace of recent years, but a recession not the most probable outcome
- Recession remains a risk due to developments in the US and overheating in the domestic economy
- Highest growth of production is forecast in the manufacture of machinery and equipment and in Mining
- Largest decrease of production in the manufacture of transport equipment and in the manufacture of textiles, clothing, leather, and footwear
- Highest growth of production in North Ostrobothnia, Birkaland, and Varsinais-Suomi
- Least growth of production is forecast in North Karelia

2. Supply of labour and its development

- Labour force participation rates will continue to increase for those over 50
- Lengthening of work careers will in the near future still compensate for the reduction labour supply due to the age structure of the population
- Between 2007 and 2011, the working age population will decrease by 22,000, higher participation rates will increase supply by 62,000, thus net increase in labour supply app. 40,000

3. Demand for labour and its development

- A cyclical peak in employment growth, a slowing down is to be expected
- Employment will increase as long as GDP growth remains above 2 per cent p.a.
- Increase in employment will be app. 25,000 in 2008 and 8,000 in 2009, if production forecasts are realised

4. Unemployment and its estimated development

- Unemployment will decrease in the near future because the flow into lengthened unemployment is still weakening
- Unemployment will on average decrease by 15,000 in 2008 and by app. 8,000 in 2009, with the unemployment rate falling below 6 per cent in the latter year
- Unemployment prospects for most regions are bright, an increase in unemployment is only expected in South Eastern Finland

5. Problems of labour availability and their estimated development

- Problems of labour availability will increase, as demand for labour will grow faster than its supply
- Demand will especially grow in business services and trade
- Shortage of labour problems most imminent in Kainuu and Lapland

Key words: Short-term economic development, Unemployment, labour availability

SISÄLTÖ

1. TALOUSKEHITYS.....	1
Kansainvälisen talouden näkymät.....	1
Talouden näkymät Suomessa.....	2
Uusimmat ennusteet.....	2
Talouskehitys eri toimialoilla ja alueilla.....	4
2. TYÖVOIMAN TARJONTA JA SEN KEHITYS	4
3. TYÖVOIMAN KYSYNTÄ JA SEN KEHITYS.....	7
4. TYÖTTÖMYYSTILANNE JA SEN ARVIOITU KEHITYS	8
5. TYÖVOIMAN SAATAVUUSONGELMAT JA NIIDEN ARVIOITU KEHITYS.....	11
LÄHTEET.....	13
LIITTEET	15

1. TALOUSKEHITYS

Kansainvälisen talouden näkymät

Maailmantalouden viime vuosien nopean kasvun odotetaan yleisesti jonkin verran laantuvan lähiaikoina, mutta vain vähän, joten maailmanlaajuista taantumaa ei odoteta. Eräissä maissa kuten Kiinassa kasvun lievä hidastuminen nähdään jopa terveenä ilmiönä talouden ylikuumentumisvaaran vähentämiseksi.

Kansainvälisessä taloudessa huolestuttavimpana nähdään Yhdysvaltojen tilanne. Vaikka yleisesti puhutaan pelkästään subprime-kriisistä, taustalla on monipuolisempi ongelmavyöhyke. Yhdysvaltojen viime vuosien nopea kasvu on suurelta osin perustunut löyhän raha- ja finanssipolitiikan rohkaisemaan kulutuksen ja investointien kasvuun, mikä on heijastunut mm. velkaantumisen kasvuna niin julkisessa sektorissa ja kotitalouksilla kuin ulkoisessa tasapainossakin

Subprime-lainaongelmien suorat vaikutukset eivät välttämättä ole USA:n kokoisessa taloudessa sinänsä kovin suuret, mutta ne heijastuvat ja kertautuvat useiden kanavien kautta, jolloin kokonaisvaikutukset ovat merkittävät. Yhdysvalloissa on jo kuitenkin käynnistetty vastatoimet, jotta taantumasta ei tulisi kovin pitkä eikä syvä. Yhdysvaltojen keskuspankki Federal Reserve System (Fed) on aggressiivisesti laskenut ohjaukorkoaan ja tarjonnut yhteistuumin muiden keskuspankkien kanssa rahoitusta markkinoille, ja finanssipoliittisesta elvytyspaketista sovittiin jopa yllättävän nopeasti.

Kehittyvät taloudet ovat kansainvälisesti katsoen merkittävin valopilkku. Ne ovat viime vuosina vastanneet suuresta osasta maailmantalouden kasvua, ja niiden näkymät ovat edelleen hyvät. Tämän kehityksen käänköpuolena on kuitenkin ollut nopeasti kasvaneen kysynnän hintoja nostava vaikutus kansainvälisillä raaka-aine-, energia- ja elintarvikemarkkinoilla. Elintarvikkeiden hintoja on nostanut myös into korvata fossiilisia polttoaineita bioperäisillä. Tätä inflatorista vaikutusta on lieventänyt kehittyvien talouksien nopeasti kasvanut tarjonta, jonka ovat mahdollistaneet niiden suuret halvan työvoiman varannot. Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, että raaka-aineiden ym. hintojen nousu kumoo ainakin tilapäisesti halvan työvoiman inflaatiovaikutuksen.

EU-maiden kasvun odotetaan hidastuvan jonkin verran. USA:n ongelmat ovat heijastuneet Eurooppaan monin tavoin. Rahoitusmarkkinoiden epäluottamus on nostanut korkoja pankkien välisillä markkinoilla täälläkin, ja vahva euro hankaloittaa vientiä, vaikka toisaalta auttaakin pitämään inflaatiota kurissa. Euroopan keskuspankillla on kuitenkin ainakin toistaiseksi pelivaraa, kun se on alentanut ohjaukorkoaan Fediä vähemmän. Inflaation viimeaikainen kiihtyminen voi kuitenkin estää EKP:n korkoaseen käyttämisen kasvun tukemiseen.

Venäjän suotuisan kehityksen ennustetaan jatkuvan, vaikka kasvun odotetaan jonkin verran hidastuvan siellä jonkin verran. Investoinnit ovat vahvassa kasvussa, ja kun ne jakautuvat laajasti eri sektoreille, maan riippuvuuden energian hinnoista voi olettaa pitemmällä aikavälillä vähenevän talouden monipuolistuessa. Tärkeää on myös monilta osin pahasti rapistuneen infrastruktuurin kehittäminen. Venäjän tuonti jatkaa ripeää kasvuaan niin, että maan vaihtotaseen erittäin suuri ylijäämä alkaa supistua. Kun investointien nopeasti kasvaessa tuonnin rakenne muuttunee vähemmän kulutustavara-valtaiseksi, avautuu Suomen viennille uusia mahdollisuuksia.

Talouden näkymät Suomessa

Suomen talouskasvun ennustetaan lähiaikoina hidastuvan, mutta ei joutuvan taantumaan. Heikomman talouskehityksen riski on kuitenkin olemassa. Tämän voivat aiheuttaa, yhdessä tai erikseen, Yhdysvaltojen kriisin pahentuminen ja kotimaisten kustannuspaineiden odotettua epäedullisempi kehitys.

Syksyn 2007 ja alkuvuoden 2008 työehtosopimuksissa sovittiin verrattain korkeista palkankorotuksista. Korkeat palkankorotukset tukevat yksityisen kulutuksen kasvua. Jos ne kuitenkin osoittautuvat selvästi tuottavuuden kasvua nopeammiksi, inflaatio voi kiihtyä ja vientiteollisuuden hintakilpailukyky rapautua.

Kotitalouksien korkea velkaantuneisuus (yli 100 % vuoden käytettävissä olevista tuloista v. 2007 lopussa) voi hillitä yksityisen kulutuksen kasvua, vaikka tehtyjen palkkaratkaisujen perusteella ansiotason voi odottaakin kasvavan melko ripeästi. Korkea velkaantuneisuusaste yhdistettynä Suomen pääosin vaihtuvakorkoiseen järjestelmään tekee kotitaloudet herkiksi korkomuutoksille. Tätä herkkyyttä kuitenkin vähentävät kotitalouksien verrattain suuret talletukset. Jos EKP painottaa talouskasvua enemmän kuin inflaatiota ja laskee ohjaukorkoiaan, velkaantuneiden kotitalouksien pelivara kasvaa, ja hyvät työllisyys- ja ansiokehitysnäkymät voivat houkuttaa lisävelkaantumiseenkin. Kotitalouksien säästämisaste oli kuitenkin jo v. 2007 negatiivinen (-3,8 % käytettävissä olevista tuloista), joten kulutuksen kasvu edelleen tuloja nopeammin ei vaikuta todennäköiseltä. Jos näin kuitenkin käy, kotitalouksien rahoitusasema voi muodostaa tulevaisuudessa riskitekijän koko kansantaloudelle.

Sekä yritysten että kotitalouksien luottamusindikaattorit olivat vielä helmi-maaliskuussa 2008 melko korkealla tasolla, vaikka useimmat niistä olivat laskussa (liite 4). Rakentaminen ja palvelualat olivat jonkin verran optimistisempia kuin muut toimialat. PK-yrityksissä yleiset suhdannenäkymät ovat heikentyneet, vaikkakin edelleen pitkäaikaisen keskiarvonsa yläpuolella. PK-yritysten odotukset omista näkymistä ovat sen sijaan edelleen vahvistuneet.

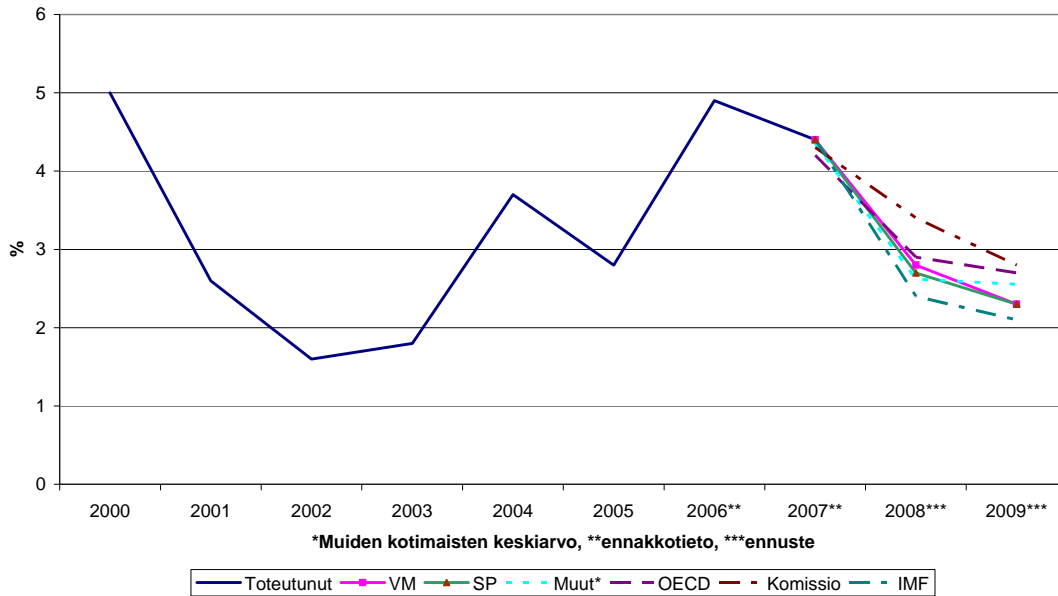
Kuluttajien odotuksissa merkittävää on, että usko oman talouden tulevaisuuteen oli edelleen varsin vahva, mutta näkemys Suomen talouden yleisestä tilasta oli verrattain heikko ja laskussa suhteessa aikaisempiin mittauksiin. Yhtenä selityksenä voivat olla vahvasti julkisuudessa näkyneet arviot Yhdysvaltojen talousvaikeuksien mahdollisista vaikutuksista meillä ja vielä konkreettisemmin näyttävät uutiset eräistä irtisanomisista.

Uusimmat ennusteet

Liitteessä 1 on esitetty tiivistetysti keskeisimpien ennustelukujen tuoreimmat arvot taulukkona, ja liitteessä 2 tärkeimpien kysyntäkomponenttien 2000-luvulla toteutunut kehitys ja ennusteet kuvio muodossa.

Seuraavassa kuviossa on esitetty BKT:n määrän kehitys viime vuosina ja sen tulevasta kehityksestä (ml. vuosi 2007) esitetyt ennusteet. Menneestä kehityksestä kannattaa huomata, että v. 2005 kasvulukua pienensi ja v. 2006 lukua kasvatti paperiteollisuuden työtaistelu vuonna 2005. Ilman sitä vuodet 2004 - 07 olisivat olleet yhtäjaksoisen nopean, ehkä jopa jatkuvasti kiihtyvän kasvun vuosia.

BKT:n määrän muutos 2000-07 ja ennusteet 2008-09

Yksimielisyyttä näyttää siis hyvin pitkälti vallitsevan siitä, että viime vuosien erittäin nopea kasvu hidastuu tänä vuonna, mutta varsinaista taantumaa ei ole odotettavissa. Eräissä verbaaliarvioissa onkin todettu, että Suomen talouskasvu putoaa potentiaalinsa yläpuolelta sen alle näinä vuosina. Tällaista hidastumista voidaan pitää jopa suotavana ylikuumenemisen estämiseksi. Vuoden 2009 osalta on jonkin verran hajontaa: enemmistö ennustajista, mm. VM, uskoo kasvun hidastumisen tuolloin jatkuvan, toisten näkemyksen mukaan se taas kiihtyy lievästi.

Keskimääräiseksi kasvuvauhdiksi vuosille 2008 -2009 kaikki ennustavat jotakin 2,5 %/a vaiheilla, ennemminkin vähän yli kuin alle. Erot sekä vuosien että ennustajien välillä ovat kuitenkin niin pieniä, ettei niihin kannata paljoa kiinnittää huomiota.

Liitteessä 1 esitetyt ennusteluvut todistavat myös jonkinasteisesta konsensuksesta huoltotaseen komponenttien tulevasta kehityksestä. Joitakin eroja kuitenkin esiintyy, mm. Suomen Pankki ennustaa sekä tuonnin että viennin kasvavan selvästi nopeammin kuin muut. Työttömyysasteen ennustetaan jatkavan laskuaan, VM odottaa sen painuvan jopa alle 6 prosentin v. 2009.

Kaiken kaikkiaan liitteissä esitetyt ennusteluvut antavat Suomen talouden tilasta ja tulevaisuuden näkymistä verrattain lohdullisen kuvan. Vaikka talouskasvu hidastuukin, se jatkuu kohtalaisena, ja sekä vienti, kulutus että investoinnit lisääntyvät. Yksityisen kulutuksen kasvua tosin hidastaa kotitalouksien korkea velkaantumisaste. Vientiteollisuuden tilauskanta on vahva. Työttömyysaste jatkaa laskuaan, inflaatio pysyy kurissa tämän vuoden pientä, suurelta osin veronkorotuksista johtuvaa pyrhdyistä lukuun ottamatta, reaaliensiot kasvavat, vaihtotase on reilusti ylijäämäinen ja julkisen talouden tila vahva.

Talouskehitys eri toimialoilla ja alueilla

Tuotannon kasvu on Etlan ennusteiden mukaan keskimääräistä suurempaa erityisesti koneteollisuudessa, kaivannaistoiminnassa ja elektroniikkateollisuudessa. Tuotantomäärien ennustetaan laskevan kulkuneuvoteollisuudessa. Tuotanto kasvaa ennusteiden mukaan edelleen mm. tevanake-teollisuudessa ja julkisessa hallinnossa, mutta kasvu on hyvin pientä.

Suurta tuotannon lisäystä

- koneteollisuus
- kaivannaistoiminta
- elektroniikkateollisuus
- metallituoteteollisuus
- kemianteollisuus
- maa- ja vesirakentaminen
- tietoliikenne
- liike-elämän palvelut
- rakennusaineteollisuus
- kauppa

Vähäistä tuotannon lisäystä

- kulkuneuvoteollisuus
- tevanake -teollisuus
- julkinen hallinto
- muu tehdasteollisuus
- koulutus, terveydenhuolto
- elintarviketeollisuus
- maatalous, riista & kalatal.
- puutavateollisuus
- talonrakentaminen
- graafinen teollisuus

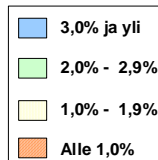
Etlan ennusteiden mukaan kokonaistuotannon kasvu olisi lähivuosina suurinta Pohjois-Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Vähiten kokonaistuotannon ennustetaan kasvavan Pohjois-Karjalassa.

Alueilta saatujen tietojen mukaan elinkeinoelämän kehitysnäkymät ovat heikoimmat Pohjois-Karjalassa. Valoisimmat elinkeinoelämän kehitysnäkymät ovat Lapissa, Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa. (Aluetalouuskatsaus, kevät 2008)

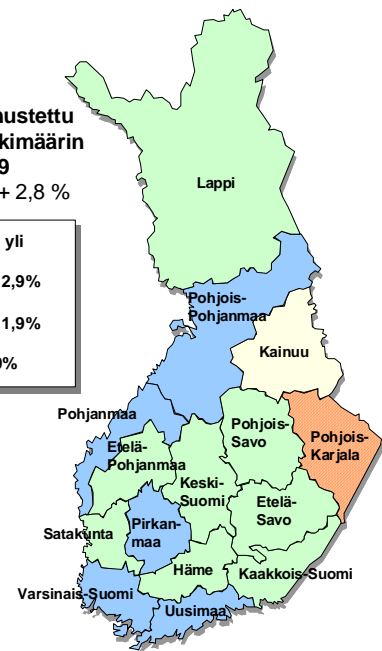
Erässä TE-keskuksissa näkemykset elinkeinoelämän kehittymisestä vaihtelevat suuresti seutukunnittain. Esimerkiksi Pirkanmaalla Tampereen ja Lounais-Pirkanmaan näkymät ovat selvästi valoisampia kuin Etelä- ja Ylä-Pirkanmaan seutukunnissa. Keski-Suomessa alueen muita seutukuntia valoisampia elinkeinoelämän näkemyksiä on Jyväskylän seutukunnassa. (Aluetalouuskatsaus, kevät 2008)

BKT:n ennustettu kasvu keskimäärin 2008 - 2009

Koko maa + 2,8 %

Lähde: ETLA

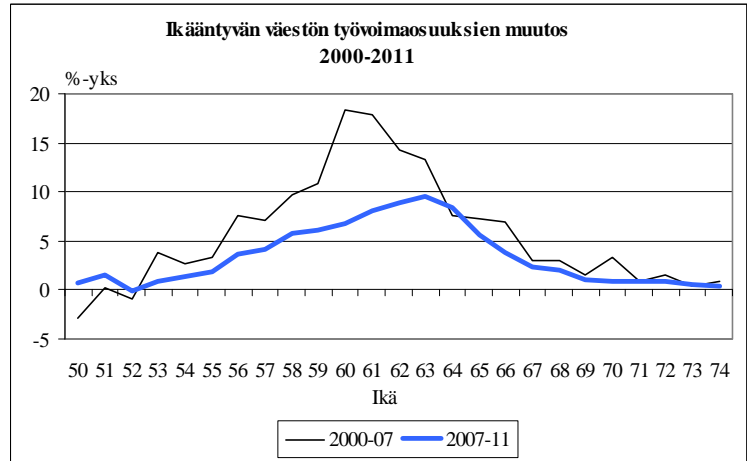

2. TYÖVOIMAN TARJONTA JA SEN KEHITYS

Työvoiman tarjontaa on ollut laman jälkeisinä vuosina jatkuvasti ennakoitua enemmän. Kolmen viime vuoden aikana toteutuneesta ennätyksellisestä työllisyyden kasvusta - vuosina 2005 - 2007 yhteensä noin 127 000 henkilöä - liki kaksi kolmasosaa (81 000) on tullut lisääntyneestä työvoiman tarjonnasta. Paljon puhuttu suurten ikäluokkien työvoimaa supistava vaikutuskaan ei vielä ole tullut näkyviin työmarkkinoilla, vaan työvoiman tarjonnan samoin kuin työllisyydenkin kasvu on jatkunut erittäin nopeana vuoden 2008 puolelle asti.

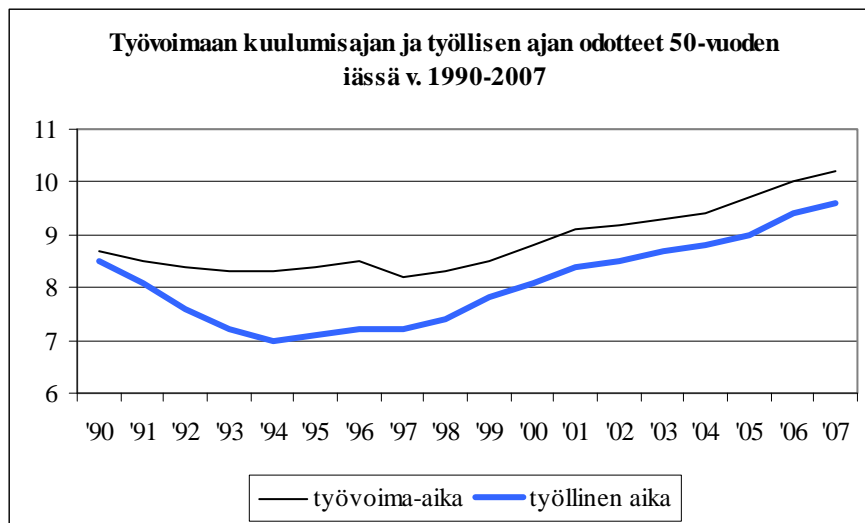
Työikäisen väestön (15 - 64-vuotiaat) määrä kasvaa edelleen noin 10 000 henkilöllä vuodessa, mutta ilman väestön lisääntynyttä työmarkkinoilla oloa työmarkkinoiden kannalta yhä epäedullisemmaksi käyvä väestön ikärakenne olisi supistanut työvoimaa jo vuosikymmenen puolivälistä lähtien. Työvoiman tarjonnan kasvua on ylläpitänyt työurien jatkuva pidentyminen, jolla uhkaavaa työvoimapulaa on saatu vielä lykättyä tuonemmaksi. Vuosituhannen taitteesta lähtien suomalaisten työmarkkinoilla olo on pidentynyt 1,4 vuodella, minkä vastaa työvoiman tarjonnassa lähes 100 000 henkeä.

Työvoiman tarjonnan kasvu on tullut pitkälti ns. suurista ikäluokista, jotka ovat myöhentäneet työnjättöään ja ovat pysyneet edeltäjiään huomattavasti pitempään työmarkkinoilla. Ensin vuosikymmenen alkupuoliskolla suuret ikäluokat nostivat 55 - 59-vuotiaiden työvoimaosuuksia ja nyt vuosikymmenen jälkipuoliskolla työvoimaosuuksien voimakkain kohoaminen on siirtynyt 60 - 64 -vuotiaisiin. 60:n ikävuoden korvilla olevien työvoimaosuudet ovat nousseet vuosikymmenen vaihteesta noin 10 - 15 prosenttiyksikköä.

Muissa ikäryhmissä työvoimaosuuksien muutokset ovat olleet vähäisiä. Työvoiman kysynnän voimistuttua opinnoista työelämään siirtyminen on helpottunut, jolloin päätoimisten opiskelijoiden määrä on vähentynyt kolmen viime vuoden aikana yhteensä 16 000:lla, ja myös opiskelun ohella tapahtuva työnteko on suhdanneluonteisesti yleistynyt. Parhaassa työiässä olevien (25 - 54-vuotiaat) työvoimaosuudet ovat sitä vastoin nousseet vain vähän ja ne ovat Suomessa jo niin korkeat, että näistä ikäryhmistä on enää vaikea lisätä työvoiman tarjontaa.

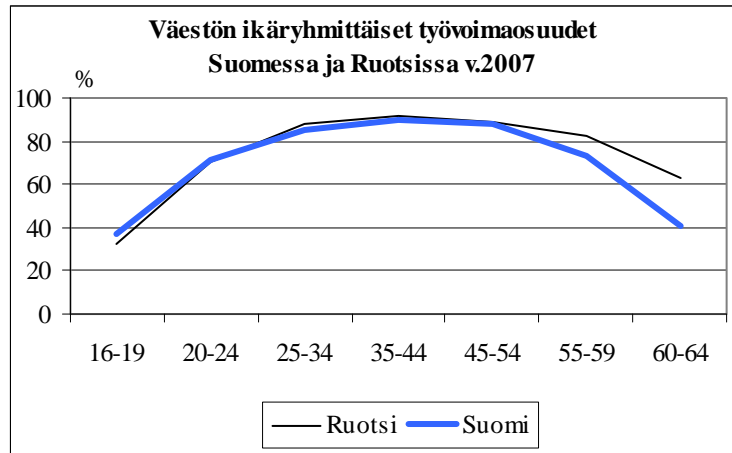
Työurien pidentymisen nykyisen trendin arvioidaan jatkuvan. Tällöin yli 50-vuotiaan työvoimaan kulumisajan odote kasvaisi vuosikymmenen aikana yhteensä lähes 2,5 vuodella.

Työvoiman tarjonnan kehitystä on arvioitu liitteessä 3 aina vuoteen 2011 asti. Kyseisessä liitteessä tarjonnan muutos on jaettu kahteen komponenttiin: demograafiseen ja työvoimaosuuksien kohoamisesta aiheutuvaan muutokseen. Laskelma osoittaa, että työvoiman tarjonta olisi supistunut väestökehityksen seurauksena jo kuluvalle vuosikymmenellä yhteensä runsaalla 20 000:lla, elleivät ikääntyvien työvoimaosuudet olisi nousseet. Työurien pidentyminen on kuitenkin enemmän kuin kompensoinut työmarkkinoiden kannalta epäedulliseksi muuttuneen väestörakenteen, jolloin työvoiman tarjonta lisääntyi vuosina 2001 - 2007 yhteensä 86 000:lla. Vuosikymmenen lopulla väestön ikärakenteen työvoiman tarjontaa supistava vaikutus entisestään nopeutuu ja se uhkaa jo rajoittaa työvoiman saatavuutta ja myös talouden kasvua. Suuret ikäluokat ovat vuonna 2011 jo 60 - 64-vuotiaita sekä osin jo normaalin eläkeiän saavuttaneita, kun sitä vastoin parhaassa työiässä olevan

väestön määrä on edelleen vähentynyt. Jos väestön työmarkkinoilla olo jäisi ikäryhmittäin vuoden 2007 tasolle, työvoima supistuisi vuoteen 2011 mennessä yhteensä 22 000:lla.

Vertailu muihin pohjoismaihin osoittaa, että lähivuosina työvoiman tarjonnan suurin kasvupotentiaali on edelleen ikääntyvissä. Suomalaisten työvoimaosuudet ovat jo pohjoismaista huipputasoa muissa ikäryhmissä paitsi yli 55 -vuotiailla. Ero Ruotsiin on kaventunut mutta se on edelleen huomattavan suuri. Vuonna 2007 suomalaisten työvoimaosuus oli 55 - 59-vuotiailla noin 10 % -yksikköä ja 60 - 64-vuotiailla noin 20 % -yksikköä matalampi kuin Ruotsissa.

Työvoiman tarjonnan kasvattaminen edellyttää näistä lähtökohdista edelleen ikääntyvien työvoimaosuuksien nostamista ja työurien pidentämistä kohti pohjoismaista tasoa. Vuoden pidennys työuraan lisäisi työvoiman tarjontaa noin 60 000 henkilöä. Näin työurien pidentyminen korvaisi edelleen väestön ikärakenteen aiheuttaman työvoiman tarjonnan vähenemisen, jolloin koko työvoiman tarjonta voisi – toisin kuin yleensä on arvioitu - vielä vuosikymmenen lopullakin lievästi kasvaa. Lisäksi työvoimaosuuksia voitaneen jonkin verran nostaa myös nopeuttamalla nuorten tuloa työmarkkinoille ja aktivoimalla työvoimareservejä työkyvyttömistä sekä työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeellä olevista.

Työvoiman tarjontaa voidaan kasvattaa myös maahanmuuttoa lisäämällä. Tilastokeskuksen väestöennusteessa lähivuosien muuttovoitoksi on oletettu vuosittain 10 000 henkeä. Viime vuoden netto-maahanmuutto oli kuitenkin noin 13 000 henkeä ja Suomen hyvä talous- ja työllisyyskehitys näyttää vuoden alun ennakkotietojen mukaan sitä edelleen kasvattavan. Maahanmuuttajista noin 3/4 on työikäisiä ja heistä runsaat puolet on viime vuosina kuulunut työvoimaan muutaman ensimmäisen Suomessa asutun vuoden aikana. Siten jos esimerkiksi nettomuutto olisi 15 000 henkeä sekä 2008 että 2009, työikäisiä heistä olisi vajaat 12 000 ja työvoimaan kuuluisi ehkä 6 000-7 000. Tämä lisäisi työvoiman tarjontaan noin 2 000 – 3 000 henkeä vuodessa verrattuna virallisen väestöennusteen pohjalta tehtyihin laskelmiin.

Työvoiman tarjonnan kehityksen kannalta keskeisin kysymys on kuitenkin työurien pidentymisen kehitystrendin jatkuminen. Sen osalta on huomattava, että työvoiman tarjontaan ratkaisevasti vaikuttanut työurien pidentyminen saatiin laman jälkeen aikaiseksi mm. karsimalla varhaiseläkemuotoja ja korottamalla niiden ikärajoja. Myös asenneilmaston muutos myönteisemmäksi lienee osaltaan vaikuttanut työurien pidentymiseen. Nyt kun eläkepoliittiset toimenpiteet on toteutettu tulevat jatkossa entistä tärkeämmiksi erilaiset työelämän laatuun vaikuttavat tekijät, joilla tuetaan työssä jaksamista ja viihtymistä.

Todennäköistä on, että työurien piteneminen vuosikymmen loppua kohti hidastuu. Toisaalta on kuitenkin odotettavissa, että eläkeuudistuksen myötä normaalin eläkeiän jälkeen työelämässä pysyvien määrä kasvaa. Merkkejä tästä on jo nähtävissä, mutta vaikutukset tulevat näkyviin kokonaisuudessaan vasta ensi vuosikymmenellä. Kuluvalla vuosikymmenellä normaalin eläkeiän jälkeinen työvoimaosuuksien nousu on lisännyt yli 65 -vuotiaan työvoiman määrää noin 14 000 henkeä.

Myös taloudellisen kasvun laantumisen voidaan lähivuosina ennakoida hidastavan työvoiman tarjonnan kasvua. Toteutuneen kehityksen valossa tehtyjä työvoiman tarjontaennusteita voidaan kuitenkin nostaa ylöspäin. Hyvän taloudellisen kehityksen jatkuessa työurien odotetaan vielä pidentyvän ja työvoiman tarjonnan ennustetaan lievästi kasvavan ainakin parin seuraavan vuoden ajan.

3. TYÖVOIMAN KYSYNTÄ JA SEN KEHITYS

Hyvän talouskehityksen myötä työllisyys on kolmen viime vuoden ajan 2005 - 2007 kasvanut kiihtyvällä vauhdilla (36 000+ 43 000+ 48 000 eli yhteensä 127 000 henkilöä). Vaikka tuotannon kasvu onkin jo selvästi hidastunut, työllisyyden trendi oli vielä helmikuussa 2008 noin 55 000 korkeampi kuin vuotta aikaisemmin.

Työllisyyden kasvun arvioidaan olevan paraikaa suhdannehuipussaan ja sen odotetaan lähikuukausina jo hidastuvan. Kuten aikaisemminkin vastaavissa suhdannevaiheissa työllisyys reagoi tuotannon kasvuun viiveellä. Viivettä on nyt pidentänyt aikaisemmasta se, että yritykset varautuessaan tulevaan työvoimapulaan pitävät kiinni työvoimastaan ja rekrytoivat vielä vastaisen varalle uutta väkeä. Työnvälitykseen ilmoitettujen uusien avoimien työpaikkojen määrä on näin edelleen kasvanut, mikä ennakoii työllisyyden kasvun lyhyellä tähtäyksellä vielä jatkuvan. Vuoden 2008 alkukuukausina työvoimatoimistoihin ilmoitettiin uusia avoimia työpaikkoja noin 10 % edellisvuotista enemmän ja työpaikat on saatu vielä hyvin täytettyä.

Voidaan myös arvioida, että työllisyyden kasvukynnys eli se BKT:n kasvun taso joka olisi ylitettävä, jotta myös työllisyys paranisi, on alentunut ja on vähitellen lähestymässä EU:n keskitasoa (1½-2 %). Kasvukynnystä ovat madaltaneet osa-aikaisen työllisyyden kasvu ja ylipäättään tuotannon työntensiteetin lisääntyminen palveluelinkeinojen osuuden kasvaessa. Myös monet lamavuosien jälkeen toteutetut työmarkkinoiden rakenteelliset uudistukset ovat laskeneet työllisyyden kasvukynnystä. Nyrkkisääntönä voitaneen näin ennakoida, että työllisyys kasvavaa niin kauan kuin kokonaistuotannon kasvu säilyy yli kahden prosentin tasolla.

Työllisyyden kasvu on painottunut viime vuosina yksityiseen sektoriin. Julkisessa sektorissa työllisyyden kasvu on liki pysähtynyt sekä julkisessa hallinnossa että koulutus-, sosiaali- ja terveystalouksissa, jotka tuotetaan pääosin julkisella sektorilla. Työllisyyden kasvu on ollut nopeinta yksityises-

tä kulutuskysynnästä riippuvilla toimialoilla kuten kaupassa, ravitsemustoiminnassa ja henkilökoh-
taisissa palveluissa. Myös yrityspalvelujen työllisyys kasvaa vielä voimakkaasti.

Rakennustoiminnan työllisyys on kasvanut viime aikoina vahvasti. Leuto talvi on osaltaan helpotta-
nut rakentamista ja alan työllisiä on ollut tammi-helmikuussa keskimäärin 169 000 eli 20 000
enemmän kuin viime talvena. Teollisuuden työllisyys on sitä vastoin polkenut usean kuukauden
ajan paikallaan. Kun uusia paikkoja on syntynyt metalliteollisuuteen, saman verran työllisyyttä on
menetetty muilla teollisuuden aloilla.

Myönnettyjen rakennuslupien kuukausitilasto ennakoii kuitenkin suhdannekäännettä. Alkuvuodesta
2007 rakennuslupia myönnettiin rakennusten tilavuudella mitaten enemmän kuin kolmen edeltä-
neen vuoden vastaavana aikana, mutta kesästä lähtien lupia myönnettiin useimpina kuukausina vä-
hemmän tai enintään saman verran kuin vuonna 2006, ja vuoden 2008 alussa on tultu vuoden 2005
tasolle. (ks. Liite 4))

Työllisyyskehityksestä ei kuitenkaan vielä löydy selviä signaaleja suhdannekäänteestä. Näillä nä-
kymin työllisyys lisääntyisi vielä kuluvana vuonna ja myös ensi vuonna. (eräitä signaaleja ovat esi-
merkiksi trendimuutokset uusien avointen paikkojen ja lomautusten määrissä, Liite 5) Tuotannon
kasvuarvioiden toteutuessa työllisyyden odotetaan kasvavan vuonna 2008 keskimäärin noin
25 000:lla. Vuonna 2009 työllisyyden kasvu hidastuisi siten, että tuolloin päästään noin 8 000 työ-
paikan nettokasvuun. Tätä pitemmällä aikavälillä talouden ja työllisyyden kasvua hidastavat väes-
tön ikärakenteen vanheneminen sekä globalisaation aiheuttama tuotannon uusjako. Työvoiman tar-
jonnan ehtyessä vuosikymmen lopulla talouden ja työllisyyden kasvu määräytyvät pitkälti sen pe-
rusteella, miten rakenteellisen työttömyyden purussa onnistutaan sekä miten kyetään varmistamaan
työmarkkinoiden toimivuus ja osaavan työvoiman saatavuus ikärakenteen muutoksessa avautuviin
tehtäviin.

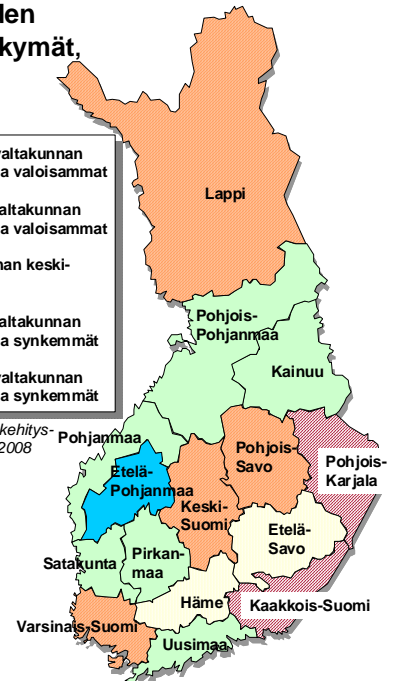
Alueilta saadut tiedot työllisyyden kehitysnäkymistä olivat kesällä 2007 varsin positiivisia; työllisyyden en-
nustettiin edelleen paranevan jonkin verran. Parhaimmat työllisyysnäkymät olivat Pirkanmaalla, Kainuussa
ja Lapissa. Selvästi muuta maata heikoimmiksi työllisyysnäkymät arvioitiin Pohjois-Karjalassa, jossa työllis-
yysstilanteen ennakoitiin heikkenevän. (Aluetalousskat-
saus, 2008)

Etlan ennusteet työllisten määrän lähiajan kehitykselle ovat samansuuntaisia: eniten työllisten määrän ennuste-
taan lisääntyvän seuraavien kahden vuoden aikana Kai-
nuussa ja vähiten Pohjois-Karjalassa.

Työllisyyden kehitysnäkymät, kevät 2008

Lähde: Alueelliset kehitys-
näkökuvat keuhällä 2008

4. TYÖTTÖMYYSTILANNE JA SEN ARVIOITU KEHITYS

Vuonna 2007 työttömiä oli työvoimatutkimuksen mukaan keskimäärin 183 000, mikä vastasi 6,9
prosentin työttömyysastetta. Vuodesta 2006 työttömien määrä laski 21 000:lla ja työttömyysaste 0,9

%-yksikköä. Työttömyyden aleneminen on jatkunut nopeana kuluvan vuoden keväälle asti ja talouden kasvuarvioiden toteutuessa työttömyysasteen ennustetaan laskevan vuonna 2008 keskimäärin 6,3 prosenttiin ja edelleen vuonna 2009 noin 6 prosenttiin.

Työvoimatoimistoihin ilmoittautuneiden työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt työvoimatutkimuksen työttömyyttä nopeammin. Työttömiä työnhakijoita oli vuonna 2007 keskimäärin 217 000, mikä oli 33 000 edellisvuotista vähemmän. Työvoimatoimistoihin kirjautuneiden työttömien määrän aleneminen ”virallista” työttömyyttä nopeammin on johtunut siitä, että ”passiivisia työnhakijoita” on ohjattu aktivointitoimenpiteisiin. Tämä on näkynyt rakenteellisessa työttömyydessä, ns. vaikeasti työllistyvien määrässä, joka on saatu laskemaan muuta työttömyyttä nopeammin. Rakenteellisen työttömyyden laskuun ovat vaikuttaneet työmarkkinatuen rahoituksen ja ehtojen uudistaminen ja työvoiman palvelukeskusten toiminta. Lisäksi työkyvyttömiä työnhakijoita on siirretty heille kuuluvan sosiaaliturvan piiriin.

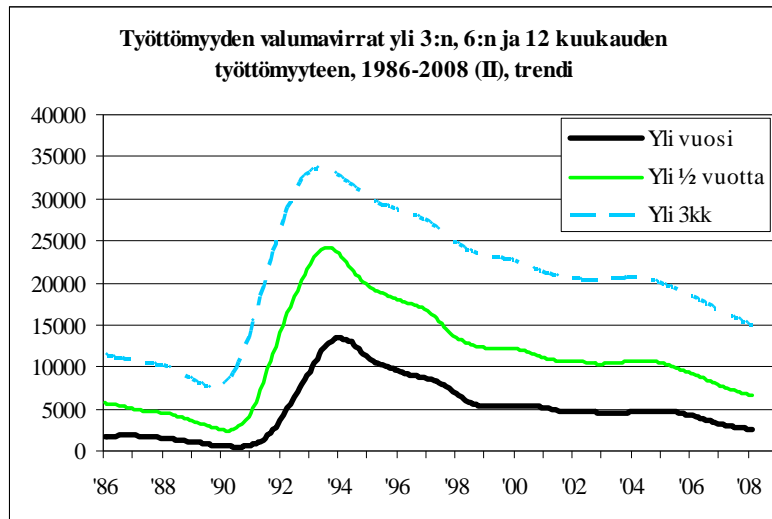
Viimeisimpien tietojen mukaan (maaliskuu 2008) näitä ns. vaikeasti työllistyviä työnhakijoita – pitkäaikaistyöttömiä, toistuvaistyöttömiä, toimenpiteiltä työttömäksi jääneitä tai niille toistuvasti sijoitettuja – oli 111 400 henkilöä eli noin 39 % koko laajasta työttömyydestä (työttömät työnhakijat + toimenpiteillä sijoitetut). Rakenteellisen työttömyys laskee edelleen muuta työttömyyttä nopeammin, joskin aleneminen on jo alkanut hidastua. (liite 6)

Huolestuttavana yksityiskohtana on jo muutaman kuukauden aikana ollut nähtävissä toimenpiteiltä työttömäksi jääneiden määrän kasvu. Heitä oli maaliskuussa yhteensä 25 700 henkilöä eli 500 enemmän kuin vuosi sitten. Ilmiö johtuu pääasiassa toimenpiteiden määrän alenemisesta. Kun toimenpidevolyyymia on alettu laskea, myös toistuvia toimenpidesijoituksia on vähennetty ja entistä useampi toimenpiteen päättänyt on palannut työttömäksi. Voidaan myös arvioida, että työttömyyden alentuessa vaikeasti työllistettävien joukko vähitellen vaikeutuu, jolloin perinteisten työvoimapolitiikan toimenpiteiden välitön tuloksellisuus heikkenee.

Työmarkkinoiden dynamiikka on kuitenkin kokonaisuudessaan parantunut. Uusien työttömien määrä on parin viime vuoden aikana laskenut ja lähes kolme neljästä alkaneesta työttömyydestä saadaan katkaistua alle kolmessa kuukaudessa. Vuoden 2008 alussa kuukausittain alkaneiden työttömyyksien trenditaso oli 56 500 ja vastaavasti työttömyyksistä pitkittyi yli kolmen kuukauden pituiseksi noin 15 000. Yli puolen vuoden työttömyysraja ylittyy joka kuukausi noin 6 600:lla ja pitkäaikaisytyöttömäksi tulee 2 600 työtöntä.

Pitkittyvän työttömyyden valumavirtojen pieneneminen ennakoii työttömyyden alenemisen jatkuvan. Suhdannetyöttömyyden käänne tulee ensin näkyviin lyhytkestoisen työttömyyden kasvuna (esim. lomautukset) tästä on jo joitakin merkkejä nähtävissä, ks. liite 5.

Vaikka työttömyyden aleneminen on vielä nopeaa, talousnäkymät antavat aiheutta varautua työttömyyden alenemisen hidastumiseen jo kuluvan vuoden jälkipuoliskolla. Vuonna 2008 työttömyys

alenisi edelleen keskimäärin 15 000:lla ja vuonna 2009 noin 8 000:lla, jolloin työttömyysaste laskisi alle 6 prosentin.

Työttömyystilanne on vuonna 2007 ollut vaikein Kainuussa, jossa työvoimasta 15,7 prosenttia oli työttömänä. Myös Pohjois-Karjalassa työttömyysprosentti on ollut lähes 13. Suhteellisesti vähiten työttömyyttä on ollut Uudellamaalla (5,1 %) ja Pohjanmaalla (5,2 %). Työttömyys on ollut viime vuodet laskussa ja alueelliset työttömyyserot ovat kaventuneet.

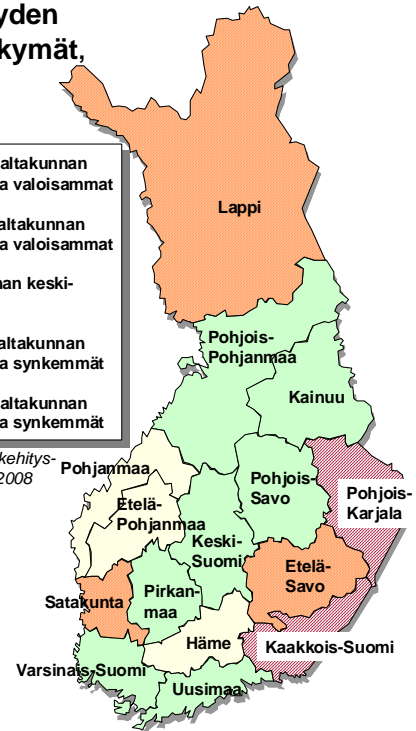
Alueiden näkemykset työttömyyskehityksestä ovat edelleen varsin valoisia. Valtaosa alueista ennustaa työttömyyden edelleen laskevan. TE-keskuksista vain Kaakkois-Suomessa ennustetaan, että työttömyystilanne ei parane nykyisestä.

TE-keskusten sisällä eri seutukunnissa näkemykset vaihtelevat jonkin verran. Esimerkiksi Kaakkois-Suomen TE-keskuksen alueella synkkiä työttömyysnäkömiä on Kotka-Haminan ja Länsi-Saimaan seutukunnissa. Imatran ja Lappeenrannan seutukunnissa työttömyysnäkömät ovat sen sijaan valoisat.

Työttömyyden kehitysnäkymät, kevät 2008

Lähde: Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2008

Työvoimatase vuosina 2006-2007 ja ennuste vuosille 2008 ja 2009, 1000 henkeä							
Tase-erä	2006	2007	2008	2009	Muutos		
					2006-07	2007-08	2008-09
TYÖIKÄISET 15-74	3 972	3 990	4 009	4 026	18	19	17
TYÖIKÄISET 15-64	3 507	3 528	3 536	3 542	21	8	6
TYÖVOIMA	2 648	2 675	2 685	2 685	27	10	0
TYÖLLISET	2 443	2 492	2 517	2 525	49	25	8
Maa-metsätalous	114	113	110	108	-1	-3	-2
Teollisuus	465	466	463	460	1	-3	-3
-metsäteollisuus	78	75	73	72	-3	-2	-1
-metalliteollisuus	220	229	231	230	9	2	-1
-muu teollisuus	166	162	160	158	-4	-2	-2
Rakennustoiminta	162	174	180	178	12	6	-2
Palveluelinkeinot	1 699	1 734	1 759	1 774	35	25	15
-kauppa, majoitus- ja rav.toiminta	381	395	402	406	14	7	4
-liikenne	181	175	175	175	-6	0	0
-rahoitus, vakuutus, liikeelämän palvelut	336	358	372	378	22	14	6
-julkiset ja muut palvelut	801	806	810	815	5	4	5
-tuntematon	4	6	5	5	2	-1	0
TYÖLLISYYSASTE 15-64, %	68,9	69,9	70,4	70,6	1	0,5	0,2
TYÖTTÖMÄT	204	183	168	160	-21	-15	-8
TYÖTTÖMYYSASTE, %	7,7	6,9	6,3	6,0	-0,8	-0,6	-0,3
TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT	250	217	199	190	-33	-18	-9

5. TYÖVOIMAN SAATAVUUSONGELMAT JA NIIDEN ARVIOITU KEHITYS

Viimeisimpien Tilastokeskuksen toteuttamien työnantaja-haastattelujen mukaan noin 34 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista on kokenut vaikeuksia työvoiman hankinnassaan. Elinkeinoelämän keskusliiton henkilöstö- ja koulutustiedustelun mukaan 44 % EK:n jäsenyrityksistä on kokenut vaikeuksia ammattitaitoisen henkilöstön palkkaamisessa avoimiin työtehtäviin. Rakennusallalla ongelmat olivat vielä yleisempiä: EK:n mukaan alalla jopa 58 % yrityksistä oli kokenut rekrytointiongelmiä.

Työvoimatoimistoissa on viimeisimpien tiedustelujen mukaan ollut keskimäärin noin 3 500 avointa työpaikkaa, joiden täyttämässä on ollut ongelmia. Rekrytointiongelmapaikkojen osuus kaikista työvoimatoimistoon ilmoitetuista avoimista työpaikoista on ollut noin 3-4 %:n tasolla. Rekrytointiongelmat eivät siis ole niin yleisiä, kun tarkastelu on tehty työvoimatoimistoon tulleen yksittäisen toimeksiannon perusteella. Suurta rekrytointiongelmien tasoeroa muihin selvityksiin selittää mm. työvoimatoimistossa käytössä oleva tiukempi rekrytointiongelmien määrittely.

Tilastokeskuksen haastattelututkimuksen mukaan työvoiman saatavuusongelmat ovat olleet viime aikoina yleisimpiä liikenteen ja rakennusalan toimipaikoissa. Yleisimmät ammatit, joissa on ilmennyt rekrytointiongelmiä, ovat viimeisimmän tiedustelun mukaan olleet: sairaanhoitaja, lähi/perushoitaja, lastentarhanopettaja, koneasentaja ja koneistaja.

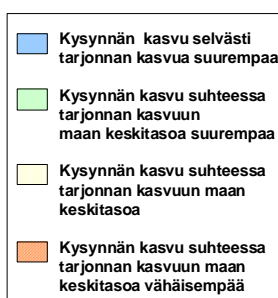
Painetta työvoiman saatavuusongelmien lisääntymiselle on edelleen, sillä lähivuosina työvoiman kysynnän ennakoitaan kasvavan työvoiman tarjontaa nopeammin.

Etlan ennusteiden mukaan työvoiman kysyntä (työllisten määrä) kasvaa tänä ja ensi vuonna keskimäärin 1,1 %. Tänä aikana työvoiman tarjonta (työvoiman määrä) kasvaisi keskimäärin 0,6 %. Työvoiman kysyntä kasvaisi enemmän kuin työvoiman tarjonta kaikkien TE-keskusten alueilla. Eniten työvoiman kysyntä kasvaisi suhteessa työvoiman tarjontaan Kainuussa ja Lapissa. Vähäisintä työvoiman kysynnän kasvu suhteessa työvoiman tarjontaan olisi Pohjois-Karjalassa, Varsinais-Suomessa ja Uudellamaalla.

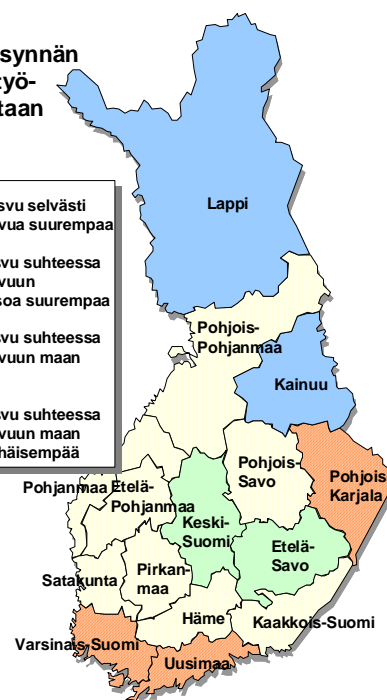
Työvoiman saatavuusongelmat näyttäisivät tämän tarkastelun pohjalta uhkaavan erityisesti Kainuuta ja Lappia.

Työllisten määrän ennustetaan kasvavan absoluuttisesti eniten liike-elämän palveluissa. Suurinta työllisten vähenemää lähivuosina ennustetaan tietoliikennealalle.

Työvoiman kysynnän kehittyminen työvoiman tarjontaan nähden

Lähde: Tilastokeskus, ETLA

Eniten työvoimaa kasvattavat toimialat 2007 - 2009	
Ennustettu lisäys	
Liike-elämää palveleva toiminta	16 300
Kauppa	9 800
Koneteollisuus	7 500
Talorakentaminen	6 500
Koulutus; terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut	6 400
Muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut	4 100
Metallinjalostus- ja metallituoteteollisuus	3 900
Maatalous; riista- ja kalatalous	2 700
Maa- ja vesirakentaminen	2 700
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	2 200

Eniten työvoimaa vähentävät toimialat 2007 - 2009	
Ennustettu vähenemä	
Tietoliikenne	-2 600
Elintarviketeollisuus	-1 000
Elektroniikkateollisuus	-800
Kulkuneuvoteollisuus	-600
Puutavateollisuus	-600
Energia- ja vesihuolto	-500
Tevanake-teollisuus	-500
Paperi- ja graafinen teollisuus	-300
Metsätalous	-300
Graafinen teollisuus	-200

Viimeisimpien työnantajahaastattelujen mukaan eniten rekrytointeja on aiottu tehtävän seuraaviin ammatteihin: myyjä, tuote-esittelijä, myynnin ja rahoituksen asiantuntija, tekniikan erityisasiantuntija, perus- ja lähihoitaja, lasten kodinhoitaja, koneenasentaja- ja korjaaja, rakennusten viimeistelytyöntekijä ja moottoriajoneuvojen kuljettaja. (Hämäläinen 2007)

LÄHTEET:

Alueelliset talousnäkömät keväällä 2008, TE-keskusten näkemykset seutukuntien lähitulevaisuudesta. www.temtoimialapalvelu.fi.

BOFIT Kiina-ennuste 2008-2010. Suomen Pankki 14.2.2008.
<http://www.suomenpankki.fi/NR/rdonlyres/BBA3C21D-31D6-4201-ACE4-034D138DE23C/0/bke108.pdf>

BOFIT Venäjä-ennuste 2008-2010. Suomen Pankki, 14.2.2008.
<http://www.suomenpankki.fi/NR/rdonlyres/4A43FE4D-909F-4A8A-ADBE-9318F296C49F/0/bve108.pdf>

Elinkeinoelämän keskusliitto, Palkataan koulutettu osaaja, EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu, Helsinki 5.3.2008.

European Economy 7/2007. European Commission.
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication9979_en.pdf

Handelsbankenin suhdanneraportti 18.12.2007.
<http://www.handelsbanken.fi/shb/inet/istartfi.nsf/FrameSet?OpenView&iddef=&navid=HandelsbankenFi&sa=/Shb/Inet/ICentFi.nsf/Default/q52216F7066948A34C22570F90031D86D>

Hämäläinen, Hanna. Rekrytointiongelmät ja työvoimapula vuoden 2007 kolmannella neljänneksellä, Työministeriö, analyysiyksikkö, 20.12.2007.

Hämäläinen, Hanna. Työvoiman rekrytointi toimipaikoissa vuonna 2006, Selvitys työvoiman hankintakanavista, rekrytointiongelmista ja toimipaikkojen tulevaisuuden näkymistä, Työministeriö 2007.

Kansantalouden tilinpidon ennakkotiedot 2007. Tilastokeskus 29.2.2008.
<http://www.tilastokeskus.fi/til/vtp/index.html>

Kansantalouden ja aluetalouden ennuste. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen suhdanneennuste 3.4.2008. http://www.ptt.fi/site/?lan=1&mode=tiedotteet&tiedote_id=966

Kuluttajabarometri, maaliskuu 2008. Tilastokeskus.
http://www.tilastokeskus.fi/til/kbar/2008/03/kbar_2008_03_2008-03-27_tie_001.html

Luottamusindikaattorit, maaliskuu 2008. Elinkeinoelämän keskusliitto.
http://www.ek.fi/www/fi/tutkimukset_julkaisut/2008/sbkk0803.pdf

OECD Economic Outlook 82, December 2007. <http://www.oecd.org/dataoecd/6/19/20211578.pdf>

OP-Pohjola suhdanne-ennuste 2008-2009, maaliskuu 2008.
<https://www.op.fi/media/liitteet?srcpl=3&cid=150829944>

PK-suhdannebarometri, helmikuu 2008. Elinkeinoelämän keskusliitto.
http://www.ek.fi/www/fi/tutkimukset_julkaisut/2008/PKsb_helmi08.pdf

PK-yritysbarometri 1/2008. Suomen Yrittäjät ja Finnvera 12.3.2008.
http://www.yrittajat.fi/sy/home.nsf/www/pk_yritysbarometri_1_2008

Suhdanne 1/2008. Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos 26.3.2008.
<http://www.etla.fi/index.php?did=877>

Suhdannekatsaus 1/2008. Valtiovarainministeriön kansantalousosasto 11.3.2008.
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/02_taloudelliset_katsaukset/20080311Suhdan/name.jsp

Suhdanteet ja rahoitusmarkkinat. Maaliskuu 2008. Sampo Pankki 11.3.2008.

Taloudellinen katsaus. Aktia, tammikuu 2008.
http://www.aktia.com/fi/julkaisut/taloudellinen_katsaus_0108_fi.pdf

Talouden näkymät. Euro&Talous. Erikoisnumero 1/2008, Suomen Pankki 28.3.2008.

Talousennuste, Palkansaajien tutkimuslaitos 12.3.2008.
<http://www.labour.fi/talousenn/pten0308.pdf>

Talousnäkymät huhtikuu 2008. Nordea,
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20uk/Productsservices/eMarkets/eo_fi0408.pdf

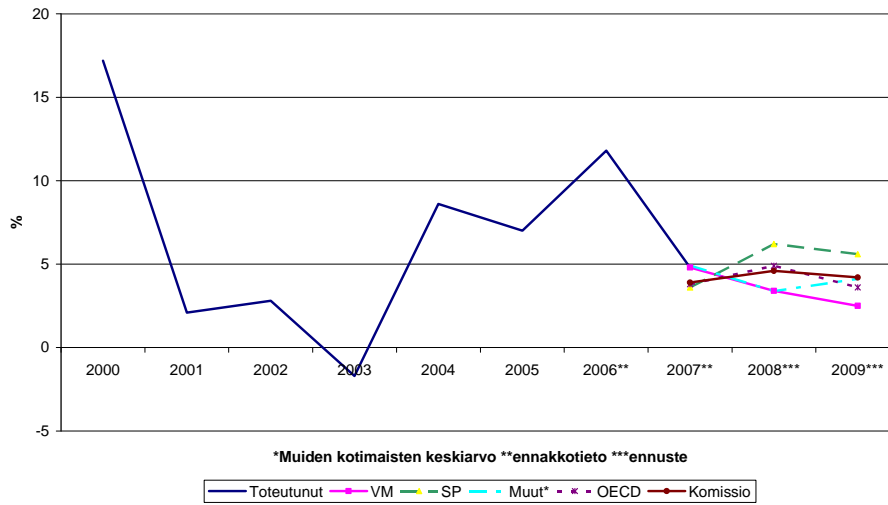
Tapiola Pankin suhdannekatsaus 2/2007, joulukuu 2007.
<http://talous.tapiola.fi/suhdannekatsaus/index.asp>

Työmarkkinaennusteet vuosille 2007 – 2012, 1.12.2007 ISA/Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Tilastokeskus

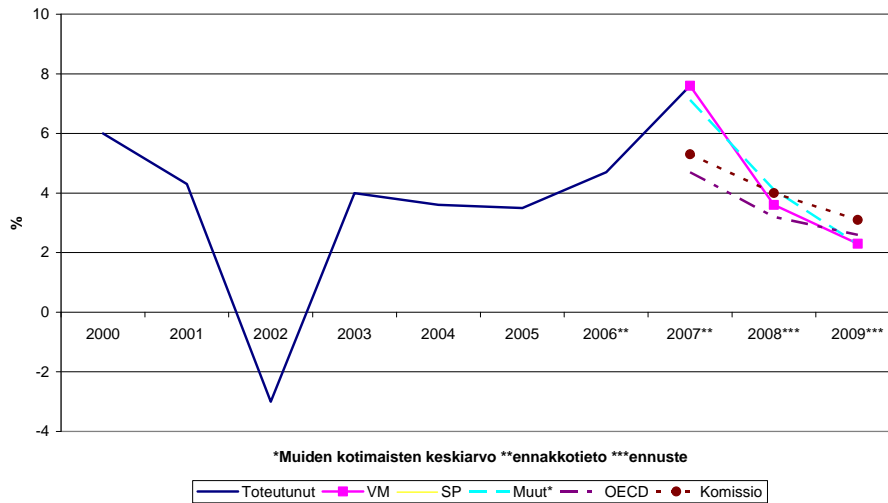
World Economic Outlook, April 2007. International Monetary Fund.
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2008/01/pdf/text.pdf>

Liite 2. Kysyntäkomponenttien kehitys 2000-2007 ja ennusteet 2008-09

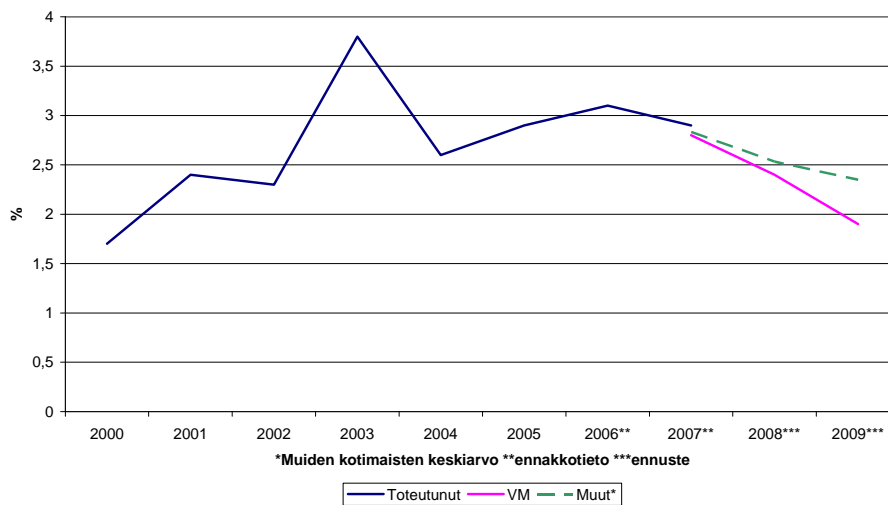
Viennin määrän muutos 2000-07 ja ennusteet 2008-09

Investointien määrän muutos 2000-07 ja ennusteet 2008-09

Kulutuksen määrän muutos 2000-07 ja ennusteet 2008-09

Liite 3. Työvoiman toteutuneen tarjonnan ja tarjontapotentiaalin muutos

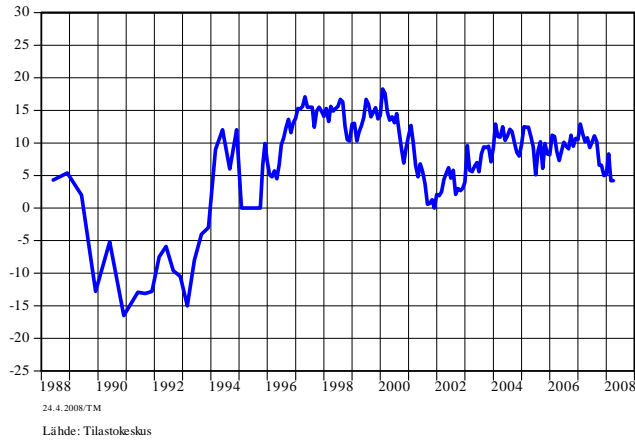
Työvoiman tarjonnan toteutunut muutos ikäryhmittäin vuosina 2000-2007 ja arvio vuosille 2007- 2011, 1000 henkilöä.						
	2000-2007 *			2007-2011 **		
	Väestön muutos	Työvoimaosuusien muutos	Yht.	Väestön muutos	Työvoimaosuusien muutos	Yht.
15-24	-1	7	7	-2	0	-2
25-54	-120	5	-115	-40	0	-40
55-64	97	82	179	8	50	58
65-	2	14	16	12	12	24
Yht	-22	108	86	-22	62	40

* Oletus: väestön työmarkkinoilla olo on vuosina 2001 – 2007 pysynyt 1-vuotisikäryhmittäin vuoden 2000 tasolla.

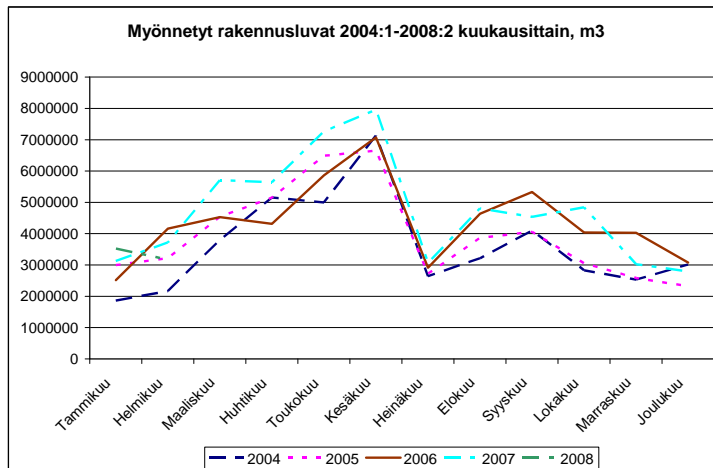
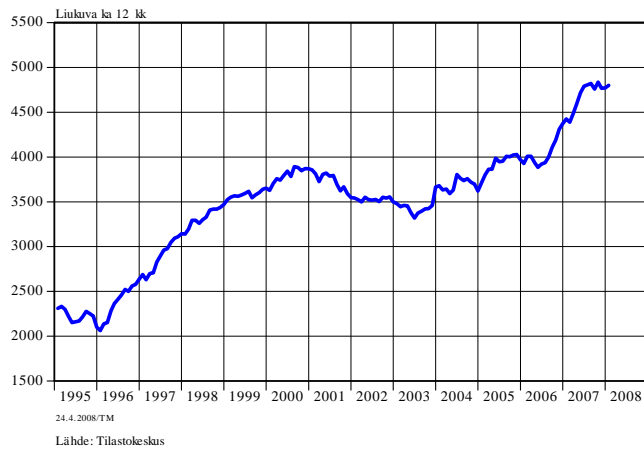
** Oletus: työvoimaosuudet jäävät alle 50 –vuotiailla vuoden 2007 tasolle, mutta kohoavat tätä vanhemmilla edelleen siten, että työura pidentyisi vuoteen 2011 mennessä vielä noin vuodella.

Liite 4. Eräiden työllisyyden suhdannekäännettä indikoivien asioiden kehitys

**Kuluttajien luottamusindeksi
(talouden tila ja työllisyys)**

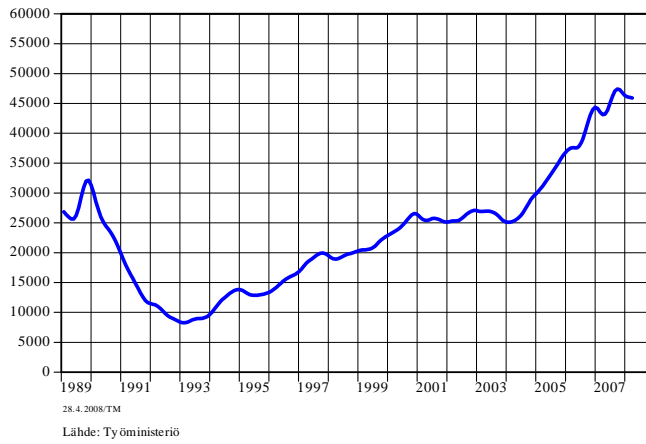

**Kaikkiin rakennuksiin
myönnetyt rakennusluvut yhteensä**

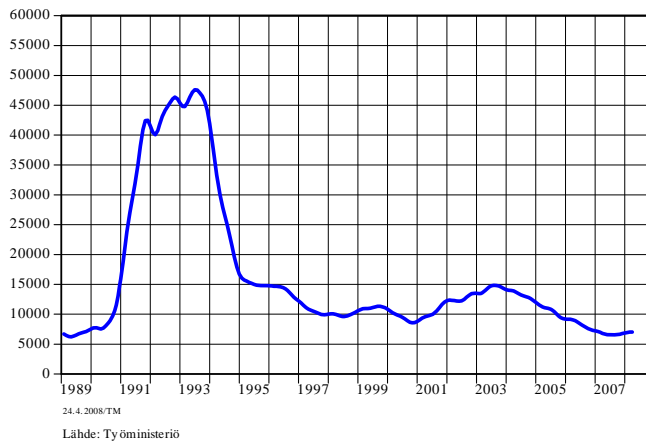

Liite 5. Eräiden työllisyyden suhdannekäännettä indikoivien asioiden kehitys

Kuukauden uudet työpaikat, trendi

Lomautetut, trendi

Liite 6. Rakennetyöttömyyden kehitys viime aikoina

Rakennetyöttömyys maaliskuussa 2006-2008							
	2008	2007	2006	Muutos 2008-2007		Muutos 2007-2006	
	maalisk.	maalisk.	maalisk.	henk.	%	henk.	%
Pitkäaikaistyöttömät	45 650	54 917	68 134	-9 267	-16,9	-13 217	-19,4
Toistuvaistyöttömät	30 729	36 293	40 992	-5 564	-15,3	-4 699	-11,5
Toimenpiteiltä työttömäksi jäävät	25 709	25 189	30 254	520	2,1	-5 065	-16,7
Toistuvasti toimenpiteille sijoittuvat	9 354	10 229	11 997	-875	-8,6	-1 768	-14,7
Rakennetyöttömyys yhteensä	111 442	126 628	151 377	-15 186	-12,0	-24 749	-16,3
Työttömät työnhakijat yhteensä	199 732	221 534	257 921	-21 802	-9,8	-36 387	-14,1
Toimenpiteet yhteensä	87 427	94 608	89 482	-7 181	-7,6	5 126	5,7
Laaja työttömyys yhteensä	287 159	316 142	347 403	-28 983	-9,2	-31 261	-9,0